Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2025*

Ennakkoratkaisupyyntö – Immateriaalioikeudet – Tekijänoikeus ja lähioikeudet – Direktiivi 2001/29/EY – 2–4 ja 8 artikla – Direktiivi 2004/48/EY – 1–3 artikla – Direktiivi 2006/115/EY – Direktiivi 2006/116/EY – 1, 2 ja 9 artikla – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 ja 47 artikla – Muutoksenhakukeinot – Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin – Kansallinen lainsäädäntö, jossa asetetaan elokuvateoksen tekijänoikeuden yhteishaltijoiden nostaman tekijänoikeuden loukkaamista koskevan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykseksi se, että kyseisen oikeuden kaikki yhteishaltijat on kutsuttava mukaan

Asiassa C-182/24,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka tribunal judiciaire de Paris (Pariisin alioikeus, Ranska) on esittänyt 8.2.2024 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 5.3.2024, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

RB, Claude Chabrolin oikeudenomistajana,

AD, jota edustaa hänen edunvalvojansa NM, Claude Chabrolin oikeudenomistajana,

DR, Claude Chabrolin oikeudenomistajana,

ZB, Claude Chabrolin oikeudenomistajana,

VQ, Claude Chabrolin oikeudenomistajana,

RZ, Paul Gégauffin oikeudenomistajana,

DQ, Paul Gégauffin oikeudenomistajana,

FI, Paul Gégauffin oikeudenomistajana, ja

LF, Paul Gégauffin oikeudenomistajana,

vastaan

Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD),

Radio Days SARL,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Brinter Company Ltd,

BS,

MW,

Artedis SA ja

Panoceanic Films SA,

jossa asian käsittelyyn osallistuvat

Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM),

HU, Pierre Jansenin oikeudenomistajana,

YG, Ellery Queenin oikeudenomistajana,

VH, Ellery Queenin oikeudenomistajana,

IA,

ID, Jean Patrick Manchetten oikeudenomistajana,

Daniel Boulanger'n kuolinpesä, Daniel Boulanger'n oikeudenomistajana,

HK, Claude Brulén oikeudenomistajana,

QY, Claude Brulén oikeudenomistajana,

WY, Claude Brulén oikeudenomistajana,

KE, Claude Brulén oikeudenomistajana,

NA, Claude Brulén oikeudenomistajana,

IY, Claude Brulén oikeudenomistajana,

Nicholas Blaken kuolinpesä, Nicholas Blaken oikeudenomistajana,

Edward Atiyahin kuolinpesä, Edward Atiyahin oikeudenomistajana,

Ellery Queenin kuolinpesä, Ellery Queenin oikeudenomistajana,

Richard Neelyn kuolinpesä, Richard Neelyn oikeudenomistajana,

Patricia Highsmithin kuolinpesä,

Charlotte Armstrongin kuolinpesä, Charlotte Armstrongin oikeudenomistajana,

WI, Claude Rankin oikeudenomistajana, ja

QT, Hubert Monteilhet'n oikeudenomistajana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Biltgen, varapresidentti T. von Danwitz, joka hoitaa ensimmäisen jaoston tuomarin tehtäviä, sekä tuomarit I. Ziemele (esittelevä tuomari), A. Kumin ja S. Gervasoni,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– RB, Claude Chabrolin oikeudenomistajana, edustajanaan J. Aittouares, avocat,

– AD, jota edustaa hänen edunvalvojansa NM, Claude Chabrolin oikeudenomistajana, DR, ZB ja VQ, Claude Chabrolin oikeudenomistajina, RZ, DQ, FI ja LF, Paul Gégauffin oikeudenomistajina, edustajanaan L. Klein, avocat,

– Radio Days SARL, Brinter Company Ltd, BS, MW, Artedis SA ja Panoceanic Films SA, edustajanaan P. Spinosi, avocat,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään B. Fodda ja E. Timmermans,

– Itävallan hallitus, asiamiehinään A. Posch, J. Schmoll ja G. Kunnert,

– Euroopan komissio, asiamiehinään C. Auvret ja J. Samnadda,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.4.2025 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (EYVL 2001, L 167, s. 10) 2–4 ja 8 artiklan, teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY (EUVL 2004, L 157, s. 45) 1–3 artiklan, vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY (EUVL 2006, L 376, s. 28), tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/116/EY (EUVL 2006, L 372, s. 12) 1, 2 ja 9 artiklan sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 17 ja 47 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhdeksän luonnollista henkilöä, jotka ovat vuonna 2010 kuolleen elokuvaohjaaja Claude Chabrolin ja vuonna 1983 kuolleen käsikirjoittaja ja dialogin kirjoittaja Paul Gégauffin oikeudenomistajia, sekä Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD), Radio Days SARL, Brinter Company Ltd (jäljempänä Brinter), BS, MW, Artedis SA ja Panoceanic Films SA ja joka koskee 14 Chabrolin ohjaaman elokuvan hyödyntämistä, joista viidessä Gégauff oli mukana dialogin kirjoittajana.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2001/29

3 Direktiivin 2001/29 johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien oikeudellisten puitteiden yhdenmukaistaminen lisää oikeusvarmuutta ja täyttää henkisen omaisuuden korkeatasoisen suojan vaatimukset sekä edistää siten merkittäviä investointeja luovuuteen ja innovaatioon, mukaan lukien verkostoinfrastruktuuriin, mikä puolestaan johtaa Euroopan teollisuuden kasvuun ja sen kilpailukyvyn parantumiseen sekä sisällöllisen tarjonnan että tietotekniikan osalta ja yleisemmin monilla teollisuuden ja kulttuurin aloilla. Tämä ylläpitää työllisyyttä ja edistää uusien työpaikkojen luomista.”

4 Direktiivin 2 artiklan, jonka otsikko on ”Kappaleen valmistamista koskeva oikeus”, sanamuoto on seuraava:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi, millä keinolla ja missä muodossa tahansa kokonaan tai osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen on:

a) tekijöillä teostensa osalta;

b) esittäjillä esitystensä tallenteiden osalta;

c) äänitetuottajilla äänitteidensä osalta;

d) elokuvien ensimmäisten tallenteiden tuottajilla elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta; ja

e) yleisradio-organisaatioilla lähetystensä tallenteiden osalta riippumatta siitä, onko kyseessä lähetysten langallinen vai langaton siirto, tai siirto kaapelin tai satelliitin välityksellä.”

5 Saman direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus välittää yleisölle teoksia ja oikeus saattaa muu aineisto yleisön saataviin”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön

saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää langallinen tai langaton yleisön saataviin saattaminen siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada suojattu aineisto saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana, on:

a) esittäjillä esitystensä tallenteiden osalta;

b) äänitetuottajilla äänitteidensä osalta;

c) elokuvien ensimmäisten tallenteiden tuottajilla elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta; ja

d) yleisradio-organisaatioilla lähetystensä tallenteiden osalta riippumatta siitä, onko kyseessä lähetysten langallinen vai langaton siirto, tai siirto kaapelin tai satelliitin välityksellä.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa mainitut oikeudet eivät sammu tässä artiklassa säädetyllä tavalla tapahtuvan yleisölle välittämisen tai yleisön saataviin saattamisen yhteydessä.”

6 Saman direktiivin 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Levitysoikeus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden levitys yleisölle missä muodossa tahansa myymällä tai muutoin.

2. Levitysoikeus ei sammu yhteisössä teoksen alkuperäiskappaleen tai sen kopioiden osalta, paitsi kun on kyseessä yhteisössä tapahtuva kohteen ensimmäinen myynti tai muu omistusoikeuden siirto, jonka oikeudenhaltija suorittaa itse tai joka suoritetaan hänen suostumuksellaan.”

7 Direktiivin 2001/29 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Seuraamukset ja oikeussuojakeinot”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien loukkauksia koskevista asianmukaisista seuraamuksista ja oikeussuojakeinoista, ja niiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että näitä seuraamuksia ja oikeussuojakeinoja sovelletaan. Näin säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja vakuuttavia.

2. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeudenhaltijat, joiden etuihin sen alueella suoritetut loukkaavat toimet vaikuttavat, voivat nostaa vahingonkorvauskanteen ja/tai hakea kieltoa tai määräystä ja tarvittaessa loukkaavan aineiston sekä 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen laitteiden, tuotteiden tai osien takavarikointia.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeudenhaltijoilla on mahdollisuus hakea kieltoa tai määräystä sellaisia välittäjiä vastaan, joiden palveluita kolmas osapuoli käyttää tekijänoikeuden tai lähioikeuden rikkomiseen.”

Direktiivi 2004/48

8 Direktiivin 2004/48 johdanto-osan 10 ja 13 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(10) Tämän direktiivin tavoitteena on lähentää [jäsenvaltioiden teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaa aineellista oikeutta koskevia] lainsäädäntöjä, jotta voidaan varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien suojan korkea, yhdenvertainen ja yhdenmukainen taso sisämarkkinoilla.

– –

(13) On tarpeen määritellä tämän direktiivin soveltamisala mahdollisimman laajasti, jotta siihen voidaan sisällyttää kaikki yhteisön tämän alan säännösten ja/tai asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön piiriin kuuluvat teollis- ja tekijänoikeudet. Tämä ei kuitenkaan estä sitä, että jäsenvaltiot voivat halutessaan laajentaa sisäisten tarpeidensa mukaan tämän direktiivin säännökset koskemaan vilpillisen kilpailun, mukaan lukien orjallinen jäljittely, tai vastaavan toiminnan piiriin kuuluvia tekoja.”

9 Kyseisen direktiivin 1 artiklan otsikko on ”Kohde”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”Tämä direktiivi koskee teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi tarvittavia toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja. Tässä direktiivissä käsite teollis- ja tekijänoikeudet käsittää myös teollisoikeudet.”

10 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä säädettyjä toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja sovelletaan 3 artiklan mukaisesti kaikkiin yhteisön lainsäädännössä ja/tai kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyjen teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisön tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä säädettyjen tai säädettävien keinojen käyttämistä, sikäli kuin mainitut keinot ovat edullisempia oikeudenhaltijoille.

2. Tämä direktiivi ei rajoita oikeuksien noudattamista ja poikkeuksia koskevien, tekijänoikeutta ja tekijänoikeuden lähioikeuksia koskevassa yhteisön lainsäädännössä ja erityisesti [tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14.5.1991 annetussa neuvoston] direktiivissä 91/250/ETY [(EYVL 1991, L 122, s. 42)] ja ennen muuta sen 7 artiklassa tai direktiivissä [2001/29] ja ennen muuta sen 2–6 sekä 8 artiklassa säädettyjen erityissäännösten noudattamista.

3. Tämä direktiivi ei vaikuta:

a) teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaa aineellista oikeutta sääteleviin yhteisön säädöksiin, joita ovat yleisesti [yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivi 95/46/EY [(EYVL 1995, L 281, s. 31)], [sähköisiä allekirjoituksia koskevista yhteisön puitteista 13.12.1999 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivi 1999/93/EY [(EYVL 2000, L 13, s. 12)] ja [tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivi 2000/31/EY [(EYVL 2000, L 178, s. 1)], eikä erityisesti direktiivin 2000/31/EY 12–15 artiklaan;

b) jäsenvaltioiden kansainvälisiin velvoitteisiin eikä erityisesti [Marrakechissa 15.4.1994 allekirjoitetun Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen, joka on hyväksytty Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL 1994, L 336, s. 1), liitteessä 1 C olevan teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista] tehtyyn sopimukseen, jäljempänä 'TRIPS-sopimus', mukaan lukien ne velvoitteet, jotka liittyvät rikosoikeudellisiin menettelyihin ja seuraamuksiin;

c) rikosoikeudellisiin menettelyihin tai seuraamuksiin liittyviin jäsenvaltioiden kansallisiin säädöksiin, jotka koskevat teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamista."

11 Saman direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on "Yleinen velvoite", sanamuoto on seuraava:

"1. Jäsenvaltioiden on säädettävä tarvittavat toimenpiteet, menettelyt ja oikeussuojakeinot tässä direktiivissä tarkoitettujen teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. Näiden toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen on oltava oikeudenmukaisia ja tasapuolisia, ne eivät saa olla liian monimutkaisia tai kalliita eivätkä ne saa sisältää kohtuuttomia määräaikoja tai johtaa aiheettomiin viivytyksiin.

2. Näiden toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen on myös oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, ja niitä on sovellettava siten, että vältetään luomasta esteitä lailliselle kaupankäynnille ja säädetään takeista niiden väärinkäytön estämiseksi."

12 Direktiivin 2004/48 4 artiklan otsikko on "Henkilöt, joilla on oikeus pyytää toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen soveltamista", ja siinä säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on myönnettävä oikeus pyytää tässä luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen soveltamista:

a) sovellettavan lainsäädännön mukaisesti teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoille;

b) kaikille muille henkilöille, joilla on oikeus käyttää näitä oikeuksia, erityisesti käyttöluvan haltijoille, jos sovellettava lainsäädäntö sen sallii ja mainitun lainsäädännön mukaisesti;

c) alan edunvalvonnasta vastaaville elimille, joilla on säännönmukaisesti tunnustettu oikeus edustaa teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita, jos sovellettava lainsäädäntö sen sallii ja mainitun lainsäädännön mukaisesti.

d) alan edunvalvonnasta vastaaville elimille, joilla on säännönmukaisesti tunnustettu oikeus edustaa teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita, jos sovellettava lainsäädäntö sen sallii ja mainitun lainsäädännön mukaisesti."

Direktiivi 2006/115

13 Direktiivi 2006/115 koskee vuokraus- ja lainausoikeuksia sekä tiettyjä tekijänoikeuden lähioikeuksia henkisen omaisuuden alalla.

Direktiivi 2006/116

14 Direktiivin 2006/116 johdanto-osan 11 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojelun on oltava korkeatasoista, koska nämä oikeudet ovat välttämättömiä luovalle henkiselle työlle. Niiden suoja tekee mahdolliseksi varmistaa luovuuden ylläpitäminen ja kehittäminen tekijöiden, kulttuuritoiminnan, kuluttajien sekä koko yhteiskunnan eduksi.”

15 Direktiivin 1 artiklan, jonka otsikko on ”Tekijänoikeuksien voimassaoloaika”, sanamuoto on seuraava:

”1. [Bernissä 9.9.1886 allekirjoitetun, kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamista koskevan] Bernin yleissopimuksen [(Pariisin sopimuskirja 24.7.1971), sellaisena kuin se on muutettuna 28.9.1979] 2 artiklassa tarkoitetut kirjallisen tai taiteellisen teoksen tekijänoikeudet ovat voimassa koko tekijän elinajan ja 70 vuotta tämän kuolemasta riippumatta päivästä, jona teos on laillisesti saatettu yleisön saataville.

2. Jos tekijänoikeus kuuluu yhteisesti teoksen tekijäkumppaneille, 1 kohdassa tarkoitettu voimassaoloaika on laskettava viimeisenä elossa olleen tekijäkumppanin kuolemasta.

– –

4. Jos jäsenvaltio antaa erityissäännöksiä yhteisteosten tekijänoikeuksista tai oikeushenkilön nimeämisestä oikeudenhaltijaksi, suojan voimassaoloaika on laskettava 3 kohdan mukaisesti, paitsi jos luonnolliset henkilöt, jotka ovat luoneet teoksen, tunnistetaan teoksen tekijöiksi yleisön saataville saatettavien teoksen toisintojen osalta. Tämän kohdan soveltaminen ei rajoita sellaisten tunnistettujen tekijöiden oikeuksia, joiden tunnistettavat työpanokset sisältyvät näihin teoksiin, jolloin näihin työpanoksiin sovelletaan 1 tai 2 kohtaa.

– –”

16 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Elokuvateokset tai audiovisuaaliset teokset”, säädetään seuraavaa:

”1. Elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajaa pidetään sen tekijänä tai yhtenä sen tekijöistä. Jäsenvaltiot voivat nimetä myös muita tekijäkumppaneita.

2. Elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen suojan voimassaoloaika päättyy 70 vuoden kuluttua seuraavista henkilöistä viimeisenä elossa olleen kuolemasta, riippumatta siitä, onko nämä henkilöt nimetty tekijäkumppaneiksi: pääohjaaja, käsikirjoittaja, vuoropuhelun kirjoittaja ja nimenomaisesti kyseistä elokuvateosta tai audiovisuaalista teosta varten luodun musiikin säveltäjä.”

17 Saman direktiivin 9 artiklan, jonka otsikko on ”Moraaliset oikeudet”, sanamuoto on seuraava:

”Tämä direktiivi ei rajoita jäsenvaltioiden moraalisia oikeuksia koskevien säännösten soveltamista.”

Ranskan oikeus

18 Immateriaalioikeuksia koskevan lain (code de la propriété intellectuelle) L. 113-3 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Yhteisteos on tekijäkumppaneiden yhteistä omaisuutta.

Tekijäkumppaneiden on käytettävä oikeuksiaan yhteisellä sopimuksella.

Erimielisyydet ratkaisee siviilituomioistuin.

Kun jokainen tekijäkumppani on osallistunut teokseen eri tavalla, kukin tekijäkumppani voi, jollei toisin sovita, hyödyntää erikseen omaa panostaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisteoksen hyödyntämistä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Chabrol ohjasi vuosina 1967–1974 14 elokuvaa (jäljempänä kyseessä olevat elokuvat). Gégauff oli mukana tekemässä viittä näistä elokuvista vuoropuhelun kirjoittajana, käsikirjoittajana tai sovittajana.

20 Kyseisten elokuvien elokuvamateriaalin omisti niiden tuottaja SA Les Films La Boétie, joka luovutti materiaalin selvitysmenettelynsä yhteydessä 25.3.1982 tehdyllä sopimuksella Englannin oikeuden mukaan perustetulle Brinter C -nimiselle yhtiölle.

21 Brinter antoi 1.1.1990 päivätyllä myyntitoimeksiannolla Artedis-nimiselle yhtiölle, jonka johtajaksi MW oli esittäytynyt, luvan allekirjoittaa suoraan myyntisopimuksia ostajien kanssa sekä vastaanottaa myyntihinnan 12 kuukauden ajan, ja tämä määräaika voitiin uudistaa hiljaisesti.

22 Chabrol luovutti Brinterille 8.6.1990 tehdyllä sopimuksella oikeuden useiden kyseessä olevien elokuvien ”hyödyntämisen jatkamiseen” 30 vuoden ajan. Brinterin johtajaksi esittäytyi BS.

23 Neljä Gégauffin perillistä luovutti Brinterille 8.6.1990 tehdyllä sopimuksella myös Gégauffin hyödyntämisoikeudet niihin viiteen elokuvaan, joiden tekemisessä hän oli ollut mukana.

24 Brinter luovutti 18.2.2012 tehdyllä sopimuksella Panoceanic Films -nimiselle yhtiölle näiden viiden elokuvan hyödyntämisoikeudet.

25 Chabrolin viisi perillistä ja Gégauffin neljä perillistä nostivat 11.7.2019 sopimusrikkomusta ja kyseessä olevia elokuvia koskevien tekijänoikeuksien loukkaamista koskevan kanteen, jossa vastaajina olivat Radio Days, Brinter, BS, MW, Artedis ja Panoceanic Films. Nämä perilliset, jotka ovat pääasiassa kantajina, arvostelevat lähinnä sitä, ettei näitä elokuvia hyödynnetä lainkaan tai riittävästi, ja he vaativat korvausta sopimusrikkomuksista aiheutuneesta vahingosta.

26 Pääasian vastaajat esittivät 27.1.2020 tekijänoikeuslain L. 113-3 §:n 2 momenttia koskevan oikeuskäytännön perusteella oikeudenkäyntiväitteen, joka koski sitä, että mainittujen elokuvien tekijäkumppaneista 19:ää ei ollut kutsuttu mukaan.

27 Korjatakseen vaatimuksissaan olevan puutteen pääasian kantajat kutsuivat 5.5. ja 12.6.2020 päivätyillä kirjelmillä oikeudenkäyntiin mukaan seitsemän luonnollista henkilöä, joiden he katsoivat olevan edesmenneiden tekijäkumppaneita tai tekijäkumppaneiden oikeudenomistajia, kahdeksan tekijäkumppaneiden kuolinpesää, joiden osalta he eivät olleet kyenneet yksilöimään perillisinä olevia luonnollisia henkilöitä, ja kaksi tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestöä eli Société des auteurs et compositeurs dramatiquesin (SACD) ja Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musiquen (SACEM).

28 Tribunal judiciaire de Paris (Pariisin alioikeus, Ranska), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, määräsi 9.2.2023 pääasian vastaajat lähinnä toimittamaan kyseessä olevien elokuvien tekijäkumppaneiden tai heidän oikeudenomistajiensa tunnistetiedot.

29 Vaikka pääasian kantajilla oli kyseiset tiedot, he eivät kyenneet tavoittamaan ja yksilöimään kaikkia kyseessä olevien elokuvien tekijäkumppaneita ja oikeudenomistajia, koska elokuvia oli monta, ne olivat vanhoja ja niissä oli ollut mukana monenlaisia tekijöitä ja koska osa näistä tekijäkumppaneista oli kuollut eivätkä heidän perillisensä olleet tiedossa tai asuneet Ranskassa.

30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääasian oikeudenkäynti ei ole edennyt 27.1.2020 jälkeen, koska kyseessä olevien elokuvien tekijäkumppaneiden lukuisia perillisiä ei ole voitu yksilöidä. Se korostaa myös, että pääasian kantajat ovat ryhtyneet huomattaviin toimenpiteisiin, jotta tekijäkumppanit tai heidän oikeudenomistajansa voitaisiin yksilöidä, mutta näitä ei ole voitu kutsua mukaan oikeudenkäyntiin siten kuin immateriaalioikeuksia koskevan lain L. 113-3 §:ää koskevassa kansallisessa oikeuskäytännössä edellytetään.

31 Kyseinen tuomioistuin korostaa ensinnäkin, että direktiivissä 2001/29 edellytetään kuitenkin yhtäältä, että jäsenvaltiot säätävät asianmukaisista seuraamuksista ja oikeussuojakeinoista, ja toisaalta, että näiden seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

32 Mainittu tuomioistuin korostaa toiseksi, että direktiivissä 2004/48 säädetyillä toimenpiteillä, menettelyillä ja oikeussuojakeinoilla ei rajoiteta kansallisen lainsäädännön mukaisten keinojen käyttämistä, mutta edellytyksenä on, että ”mainitut keinot ovat edullisempia oikeudenhaltijoille” eivätkä nämä keinot, menettelyt ja oikeussuojakeinot ole ”liian monimutkaisia tai kalliita”, sisällä ”kohtuuttomia määräaikoja” eivätkä johda ”aiheettomiin viivytyksiin”.

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää joka tapauksessa, että direktiivin 2006/116 1 artiklassa suojataan tekijänoikeuksia, jotka ovat siirtyneet oikeudenomistajille, 70 vuoden ajan tekijän kuolemasta, ja että tämä suoja on laajennettu yhteisteosten osalta, koska se lasketaan kyseisen teoksen tekijäkumppaneista viimeiseksi kuolleen kuolinpäivästä. Näin on muun muassa kyseisen direktiivin 2 artiklassa tarkoitetun elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen osalta.

34 Kyseinen tuomioistuin toteaa lisäksi, että perusoikeuskirjassa taataan pääasian kantajien oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. Sen mukaan he eivät nimittäin voi saattaa siviilikannettaan asiakysymyksen ratkaisevan tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos he eivät voi kutsua mukaan oikeudenkäyntiin kaikkia riidanalaisten teosten tekijäkumppaneiden oikeudenomistajia.

35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa tältä osin, että kyse ei ole saavutettujen oikeuksien, jotka asianosaiset ovat riitauttaneet ja jotka kuuluvat pääasian käsittelyyn, kyseenalaistamisesta vaan näihin oikeuksiin vetoamisen mahdollisuuden kyseenalaistamisesta

tutkittavaksi ottamisen vaiheessa. Sen mukaan käsiteltävässä asiassa pääasian kantajien tekijänoikeuden käyttäminen vaikuttaa riippuvan heidän kyvystään yksilöidä kaikki kyseisten oikeuksien yhteishaltijat.

36 Tässä tilanteessa tribunal judiciaire de Paris on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko [direktiivin 2001/29] [2–4] ja 8 artiklaa, [direktiivin 2004/48] 1–3 artiklaa sekä [direktiivin 2006/116] 1, 2 ja 9 artiklaa, siltä osin kuin niissä taataan elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen tekijälle ja tekijäkumppanille sekä yksinoikeus sallia tai kieltää kappaleen valmistaminen teoksistaan tai niiden välittäminen yleisölle että suoja-ajan voimassaolo 70 vuoden ajan viimeisenä elossa olleen tekijäkumppanin kuolemasta ja samaan aikaan velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään tehokkaat, oikeasuhteiset ja vakuuttavat seuraamukset sekä asianmukaiset oikeussuojakeinot tekijänoikeuksien loukkauksia vastaan sekä toimenpiteet, menettelyt ja oikeussuojakeinot, jotka eivät ole liian monimutkaisia tai kalliita, sisällä kohtuuttomia määräaikoja tai johda aiheettomiin viivytyksiin, tulkita siten, että kaikki tekijäkumppanit on kutsuttava mukaan oikeudenkäyntiin, jotta oikeudenhaltijan nostama yhteisteoksen tekijänoikeuden loukkaamista koskeva kanne voidaan ottaa tutkittavaksi?

2) Onko tekijänoikeuden haltijalla olevaa tehokkaita oikeussuojakeinoja ja asian saattamista tuomioistuimen käsiteltäväksi olevaa oikeutta, joka on osa oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se taataan [direktiivin 2001/29] 2, 3, 4 ja 8 artiklassa, [direktiivin 2004/48] 1–3 artiklassa sekä [direktiivin 2006/116] 1, 2 ja 9 artiklassa, [direktiivissä 2006/115] sekä [perusoikeuskirjan] 17 ja 47 artiklassa, tulkittava siten, että tekijänoikeuden loukkaamista koskevan kanteen tutkittavaksi ottaminen edellyttää teoksen kaikkien tekijäkumppaneiden kutsumista mukaan oikeudenkäyntiin?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen siltä osin kuin se koskee direktiivin 2006/115 tulkintaa

37 On muistutettava, että esitetyt kysymykset koskevat yksinomaan prosessuaalista ongelmaa, joka johtuu immateriaalioikeuksia koskevan lain L. 113-3 §:n tulkinnasta; tässä säännöksessä säädetään, että yhteisteoksen tekijäkumppaneiden on käytettävä oikeuksiaan yhteisellä sopimuksella. Cour de cassationin (ylin yleinen tuomioistuin, Ranska) oikeuskäytännön mukaan tästä säännöksestä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevien elokuvien kaltaisen yhteisteoksen tekijäkumppani, joka nostaa kanteen puolustaakseen taloudellisia oikeuksiaan, on velvollinen kutsumaan teoksen muut tekijät mukaan oikeudenkäyntiin, koska hänen panostaan ei voida erottaa tekijäkumppaneiden panoksesta, tai muuten kanne jätetään tutkimatta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko unionin oikeus, jonka tiettyihin näissä kysymyksissä tarkoitettuihin oikeussääntöihin se vetoaa, direktiivi 2006/115 mukaan lukien, esteenä tällaiselle vaatimukselle.

38 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla käyttöön otettu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden

tulkintaan liittyvät seikat, joita ne tarvitsevat ratkaistakseen niiden käsiteltäviksi saatetut asiat (tuomio 27.4.2023, Castorama Polska ja Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa myös, että jotta unionin oikeutta voitaisiin tulkita siten, että tulkinta olisi kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen, sen on määritettävä esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat lähtökohdat, joihin nämä kysymykset perustuvat. Ennakkoratkaisupyynnössä on lisäksi ilmoitettava täsmällisesti ne syyt, joiden perusteella kansallinen tuomioistuin on epävarma unionin oikeuden tulkinnasta ja on päätynyt siihen, että ennakkoratkaisukysymysten esittäminen unionin tuomioistuimelle on tarpeellista (tuomio 27.4.2023, Castorama Polska ja Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 Tältä osin, kuten unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan c alakohdasta ilmenee, ennakkoratkaisupyyntöön on, jotta sitä ei jätetä tutkimatta, sisällytettävä selostus niistä syistä, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on ryhtynyt tarkastelemaan kysymystä unionin oikeuden tiettyjen säännösten tulkinnasta tai pätevyydestä, sekä ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen toteama yhteys kyseisten säännösten ja pääasian oikeudenkäynnissä sovellettavien kansallisen oikeuden säännösten välillä.

41 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyyntö ei kuitenkaan sisällä mitään viitteitä direktiivin 2006/115 mahdollisesta merkityksellisyydestä pääasian ratkaisemisen kannalta eikä siinä täsmennetä, mitä kyseisen direktiivin säännöksiä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää tulkitsemaan.

42 Tästä on pääteltävä, että direktiivin 2006/115 osalta ennakkoratkaisupyyntö ei täytä kaikkia tämän tuomion 39 ja 40 kohdassa mainittuja vaatimuksia.

43 Edellä esitetystä seuraa, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee direktiivin 2006/115 tulkintaa.

Asiakysymys

44 Aluksi on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tätä silmällä pitäen tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (tuomio 18.11.2021, A. S.A., C-212/20, EU:C:2021:934, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pohdinta koskee lähinnä direktiivin 2001/29 8 artiklan, direktiivin 2004/48 3 artiklan ja direktiivin 2006/116 1 artiklan vaikutusta tekijänoikeuden loukkaamista koskevan sellaisen kanteen tutkittavaksi ottamiseen, jonka on nostanut osa yhteisteoksen tekijänoikeuden haltijoista. Kyseinen tuomioistuin toteaa, että immateriaalioikeuksia koskevassa laissa säädetty vaatimus, sellaisena kuin sitä on tulkittu Cour de cassationin oikeuskäytännössä, jonka mukaan tällainen kanne voidaan ottaa tutkittavaksi vain, jos sen ovat nostaneet kaikki nämä oikeudenhaltijat, ei täyty käsiteltävässä asiassa, koska pääasian kantajat eivät voi nimetä tiettyjen tekijäkumppaneiden oikeudenhaltijoita tavalla, joka mahdollistaisi heidän kutsumisensa oikeudenkäyntiin.

46 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kahdella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, pääasiallisesti, onko direktiivin 2001/29 8 artiklaa, direktiivin 2004/48 3 artiklaa ja direktiivin 2006/116 1 artiklaa, luettuina yhdessä perusoikeuskirjan 17 ja 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa asetetaan yhteisteosta koskevan tekijänoikeuden loukkaamista koskevan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykseksi se, että kyseisen oikeuden kaikki yhteishaltijat on kutsuttava mukaan oikeudenkäyntiin.

47 Ensimmäiseksi direktiivin 2001/29 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että jäsenvaltioiden on säädettävä tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien loukkauksia koskevista asianmukaisista seuraamuksista ja oikeussuojakeinoista ja niiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että näitä seuraamuksia ja oikeussuojakeinoja sovelletaan.

48 Tässä säännöksessä säädetään siten ainoastaan vaatimuksesta säätää muun muassa asianmukaisista oikeussuojakeinoista mainitussa direktiivissä säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien loukkauksia vastaan, eikä siinä täsmennetä sellaisten kanteiden nostamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, joilla pyritään takaamaan tekijänoikeuden suojelu silloin, kun tällaiseen oikeuteen on yhteishaltijuus.

49 Toiseksi direktiivin 2004/48 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on säädettävä tarvittavat toimenpiteet, menettelyt ja oikeussuojakeinot kyseisessä direktiivissä tarkoitettujen teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. Näiden toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen on oltava oikeudenmukaisia ja tasapuolisia, ne eivät saa olla liian monimutkaisia tai kalliita eivätkä ne saa sisältää kohtuuttomia määräaikoja tai johtaa aiheettomiin viivytyksiin. Lisäksi kyseisen 3 artiklan 2 kohdan mukaan näiden toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen on myös oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, ja niitä on sovellettava siten, että vältetään luomasta esteitä lailliselle kaupankäynnille, ja sisällyttävä takeita niiden väärinkäytön estämiseksi.

50 Tältä osin on todettava, että vaikka kyseisessä 3 artiklassa edellytetään muun muassa tehokkaiden menettelyjen käyttöönottoa teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi, eivätkä nämä menettelyt saa olla liian monimutkaisia tai kalliita, siinä ei kuitenkaan ole sääntöjä, joita sovelletaan silloin, kun tekijänoikeuteen on yhteishaltijuus.

51 Kolmanneksi direktiivin 2006/116 1 artiklan 2 kohdassa säännellään tekijänoikeuden suojan voimassaoloaikaa, kun siinä säädetään, että jos tekijänoikeus kuuluu yhteisesti teoksen tekijäkumppaneille, tämän 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu voimassaoloaika on laskettava viimeisenä elossa olleen tekijäkumppanin kuolemasta. Näin ollen siinä ei käsitellä sellaisten kanteiden nostamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, joilla pyritään takaamaan tekijänoikeuden suoja silloin, kun tekijänoikeuteen on yhteishaltijuus.

52 Edellä esitetystä seuraa, että direktiivin 2001/29 8 artiklassa, direktiivin 2004/48 3 artiklassa ja direktiivin 2006/116 1 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään näissä direktiiveissä tarkoitettujen teollis- ja tekijänoikeuksien tehokkaan suojan varmistamiseksi tarvittavista menettelyistä kieltämällä muun muassa tarpeettoman monimutkaiset tai kalliit menettelyt. Yhdessäkään näistä artikloista ei sitä vastoin pelkästään niiden sanamuodon perusteella määritellä tätä suojaa koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä silloin, kun tekijänoikeuteen on yhteishaltijuus.

53 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on kuitenkin otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (tuomio 27.4.2023, Castorama Polska ja Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Asiayhteydestä, johon direktiivin 2001/29 8 artikla, direktiivin 2004/48 3 artikla ja direktiivin 2006/116 1 artikla kuuluvat, on todettava, että näiden direktiivien muissa artikloissa ei myöskään määritetä kyseisten oikeussuojakeinojen käyttöä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä silloin, kun tekijänoikeuteen on yhteishaltijuus.

55 Erityisesti on todettava, että direktiivin 2004/48 4 artikla, joka koskee henkilöitä, joilla on oikeus pyytää tässä direktiivissä tarkoitettujen toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen soveltamista, ei sisällä erityisiä sääntöjä, jotka koskevat tekijänoikeuksien yhteishaltijoiden nostamia kanteita.

56 Tavoitteista on todettava, että direktiivin 2001/29 johdanto-osan neljännestä perustelukappaleesta, direktiivin 2004/48 johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta ja direktiivin 2006/116 johdanto-osan 11 perustelukappaleesta ilmenee, että näillä kolmella direktiivillä pyritään muun muassa varmistamaan teollis- ja tekijänoikeuksien suojan korkea taso, tekijänoikeudet mukaan lukien.

57 Erityisesti direktiivin 2004/48 osalta vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseisen direktiivin säännöksillä ei ole suinkaan tarkoitus säännellä kaikkia immateriaalioikeuksiin liittyviä näkökohtia vaan vain näiden oikeuksien noudattamiseen ja loukkaamiseen luonnostaan liittyviä kysymyksiä velvoittamalla jäsenvaltiot säätämään tehokkaista oikeussuojakeinoista, joilla suojattujen immateriaalioikeuksien loukkaukset voitaisiin välttää, lopettaa tai korjata. Unionin lainsäätäjä on tätä direktiiviä antaessaan päättänyt toteuttaa vähimmäistason yhdenmukaistamisen immateriaalioikeuksien noudattamisen varmistamiseksi yleisellä tasolla (ks. vastaavasti tuomio 9.7.2020, Constantin Film Verleih, C-264/19, EU:C:2020:542, 36 kohta ja tuomio 11.1.2024, Mylan, C-473/22, EU:C:2024:8, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Näin ollen on todettava, että jollei velvollisuudesta säätää oikeussuojakeinoista, jotka eivät ole liian monimutkaisia tai kalliita, muuta johdu, jäsenvaltioiden asiana on menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen nojalla määrittää kyseisiä oikeussuojakeinoja koskevat menettelysäännöt myös silloin, kun immateriaalioikeuksiin on yhteishaltijuus.

59 Tältä osin on muistutettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kunkin jäsenvaltion asiana on tämän periaatteen nojalla antaa sisäisessä oikeusjärjestyksessään menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, sillä edellytyksellä kuitenkin, että nämä menettelysäännöt eivät ole epäedullisempia kuin säännöt, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion kansallisen oikeuden soveltamisalaan kuuluvia tilanteita (vastaavuusperiaate), eivätkä ne ole sellaisia, että unionin oikeudessa vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (ks. vastaavasti tuomio 16.12.1976, Rewe-Zentralfinanz ja Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, 5 kohta; tuomio 17.11.2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, 65 kohta ja tuomio 30.4.2024, M.N. (EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, 129 kohta).

60 Lisäksi näiden menettelysääntöjen on joka tapauksessa oltava niiden vaatimusten mukaisia, jotka perustuvat perusoikeuskirjaan ja erityisesti sen omistusoikeutta koskevaan 17 artiklaan sekä sen 47 artiklaan, jossa vahvistetaan oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin.

61 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä tiedoista ilmenee, että immateriaalioikeuksia koskevan lain L. 113-3 §:n mukaan yhteisteosten tekijäkumppaneiden on käytettävä oikeuksiaan yhteisellä sopimuksella ja että jos asiasta on erimielisyyttä, asiaa käsittelevä kansallinen tuomioistuin ratkaisee asian. Cour de cassationin tästä säännöksestä tekemästä tulkinnasta seuraa kuitenkin, että kanne, jonka tekijäkumppani on nostanut ilman, että kaikkia muita tekijäkumppaneita tai tarvittaessa heidän oikeudenomistajiaan ei ole kutsuttu mukaan oikeudenkäyntiin, on jätettävä tutkimatta, vaikka tällainen mukaan kutsuminen osoittautuisi erittäin vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi kantajan tahdosta riippumattomien seikkojen vuoksi.

62 Tämän tuomion 58–60 kohdassa mieleen palautettujen vaatimusten valossa on selvitettävä, onko kyseessä oleva menettely näissä olosuhteissa tarpeettoman monimutkainen tai kallis ja onko se omiaan loukkaamaan vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita sekä perusoikeuskirjan 17 ja 47 artiklasta johtuvia vaatimuksia.

63 Ensinnäkin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamista tiedoista ilmenee, että vaatimus, joka koskee kaikkien tekijäkumppaneiden ja/tai heidän oikeudenomistajiensa kutsumista mukaan oikeudenkäyntiin, tekee heidän vaatimustensa tutkimisen tuomioistuimessa mahdottomaksi, kun otetaan huomioon kyseisten tekijänoikeuksien yhteishaltijoiden kaikkien oikeudenomistajien yksilöimiseen ja siten kaikkien oikeudenomistajien mukaan kutsumiseen liittyvä vaikeus. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, ettei tämä vaatimus johda käsiteltävässä asiassa siihen, että menettelystä tulee tarpeettoman monimutkainen ja kallis.

64 Toiseksi on niin, että vaikka unionin tuomioistuimen käytettävissä olevan asiakirja-aineiston perusteella ei voida olettaa, että vastaavuusperiaatetta on loukattu, tehokkuusperiaatteen osalta on muistutettava, että unionin oikeudesta ei seuraa jäsenvaltiolle velvoitetta ottaa käyttöön muita kuin kansallisessa oikeudessa säädettyjä oikeussuojakeinoja, paitsi jos kyseessä olevan kansallisen oikeusjärjestyksen rakenteesta ilmenee, ettei ole olemassa mitään sellaista tuomioistuimessa käytettävää oikeussuojakeinoa, jolla voitaisiin vaikka vain liitännäisestikin varmistaa yksityisillä unionin oikeuden perusteella olevien oikeuksien kunnioittaminen, tai jos yksityisten ainoana keinona saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa olisi se, että ne joutuvat rikkomaan lakia (tuomio 17.11.2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

65 Lisäksi on korostettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kaikkia sellaisia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen menettelysääntö unionin oikeuden soveltamisen mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava siten, että huomioon otetaan tämän säännön merkitys koko menettelyssä, menettelyn kulku sekä sen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä (tuomio 17.11.2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, 68 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

66 Käsiteltävässä asiassa on niin, että kun yhteisteoksen tekijäkumppaneiden yksilöinnissä ja paikantamisessa ilmenee vakavia ja jatkuvia vaikeuksia, se, että kyseisen teoksen tekijäkumppaneiden, jotka haluavat puolustaa oikeuksiaan, nostaman kanteen tutkittavaksi

ottamiselta edellytetään, että oikeudenkäynnissä ovat mukana kyseisen teoksen kaikki muut tekijäkumppanit, on omiaan tekemään suhteettoman vaikeaksi unionin oikeudessa tekijäkumppaneille annettujen oikeuksien käyttämisen.

67 Kolmanneksi on myös selvitettävä, voiko tällainen tilanne loukata perusoikeuskirjan 17 ja 47 artiklassa vahvistettuja oikeuksia, jotka koskevat omistusoikeutta ja oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin.

68 Tältä osin on muistutettava, että perusoikeuskirjan 17 artiklan 1 kohdan mukaan ”jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan muutoin kuin yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädetyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä”. Kyseisen artiklan 2 kohdassa määrätään, että teollis- ja tekijänoikeudet turvataan (tuomio 9.2.2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, 68 kohta).

69 Tässä yhteydessä on todettava, että kun kohde voidaan luokitella direktiivissä 2001/29 tarkoitetuksi teokseksi, sitä on tässä ominaisuudessa suojattava tekijänoikeudella kyseisen direktiivin mukaisesti, eikä kyseisessä direktiivissä myöskään säädetä mistään tällaisen teoksen tekijäkumppaneiden lukumäärää koskevasta edellytyksestä.

70 Tästä on pääteltävä, että kun useat henkilöt omistavat yhdessä tekijänoikeuden kaltaisen immateriaalioikeuden, joka kohdistuu samaan teokseen, heidän kaikkien katsotaan unionin oikeuden nojalla hankkineen oikeuden nauttia mainitusta immateriaalioikeudesta ja heitä suojataan samalla tavalla.

71 Näin ollen käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisen elokuvateoksen tekijän ominaisuuden tunnustaminen on riittävä edellytys omistusoikeuden käyttämiselle, kun otetaan huomioon tämän tuomion 59 kohdassa mainitut periaatteet.

72 Lisäksi on muistutettava, että jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot, kuten perusoikeuskirjan 47 artiklassa määrätään. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevaan oikeuteen voidaan vedota suoraan kyseisen 47 artiklan perusteella ilman, että sen sisältöä olisi täsmennettävä muilla unionin oikeuden säännöksillä tai jäsenvaltioiden kansallisen oikeuden säännöksillä, ja tämän tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden tunnustaminen tietyssä yksittäistapauksessa edellyttää, kuten kyseisen 47 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, että henkilö, joka vetoaa siihen, vetoaa unionin oikeudessa taattuihin oikeuksiin tai vapauksiin (ks. vastaavasti tuomio 17.11.2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

73 Unionin tuomioistuin on todennut, että perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden keskeiseen sisältöön kuuluu muiden seikkojen ohella tämän oikeuden haltijan oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa, jolla on toimivalta varmistaa unionin oikeudessa hänelle taattujen oikeuksien kunnioittaminen ja tässä tarkoituksessa toimivalta tutkia kaikki sen käsiteltäväksi saatetun oikeusriidan ratkaisun kannalta merkitykselliset tosiseikka- ja oikeuskysymykset (tuomio 17.11.2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

74 Immateriaalioikeuksia koskevan lain L. 113-3 §:n säännöksistä johtuvan kaltaisella rajoituksella tosin suojataan poissa olevien yhteishaltijoiden oikeuksia antamalla heille riittävät tiedot, jotta he voivat osallistua tai olla osallistumatta menettelyyn, mikä edistää muun muassa näiden yhteishaltijoiden perusoikeuskirjan 17 artiklassa tarkoitetun omistusoikeuden kunnioittamisen takaamista ja tämän tuomion 56 kohdassa mainitun tavoitteen saavuttamista heidän osaltaan.

75 Vaikuttaa kuitenkin siltä, että näistä säännöksistä seuraa, että huolimatta pääasian kantajien vaivannäöstä ja huolellisuudesta tekijänoikeuden kaikkien yhteishaltijoiden kutsumiseksi mukaan oikeudenkäyntiin heidän vaatimustensa tutkiminen tuomioistuimessa on mahdotonta. Tällaisessa tapauksessa velvollisuus kutsua mukaan kaikki yhteishaltijat kanteen tutkimatta jättämisen uhalla vaikuttaa estävän näitä kantajia käyttämästä omia oikeuksiaan. Ranskan hallitus on tältä osin myöntänyt, että tämä velvollisuus voi tietyissä tapauksissa olla kohtuuton vaatimus, jonka vuoksi pääasian kantajien on mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa käyttää unionin oikeudessa vahvistettuja oikeuksia. Kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 65 kohdassa, yhteishaltijoiden oikeudelle puolustaa tekijänoikeuksiaan ei voida asettaa prosessuaalisia vaatimuksia, joiden täyttäminen on mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa, minkä vuoksi kyseinen oikeus menettäisi käytännössä merkityksensä; tämä merkitsisi perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatun perusoikeuden loukkaamista.

76 Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkistuksesta muuta johdu, on siis niin, että pääasian kantajille asetettujen menettelyllisten vaatimusten tulkinta ja soveltaminen kyseisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian erityiset olosuhteet huomioon ottaen voi tehdä menettelystä tarpeettoman monimutkaisen ja kalliin sekä loukata sekä tehokkuusperiaatetta että perusoikeuskirjan 47 artiklaa.

77 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin joutuisi toteamaan, ettei sen kansallista oikeutta ole mahdollista tulkita unionin oikeuden mukaisesti, sen on varmistettava toimivaltansa rajoissa yksityisille tästä 47 artiklasta johtuva oikeussuoja ja taattava tämän artiklan tehokas vaikutus jättämällä tarvittaessa soveltamatta asianomaisia kansallisia säännöksiä (ks. analogisesti tuomio 25.11.2025, Wojewoda Mazowiecki, C-713/23, EU:C:2025:917, 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

78 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että direktiivin 2001/29 8 artiklaa, direktiivin 2004/48 3 artiklaa ja direktiivin 2006/116 1 artiklaa, luettuina yhdessä perusoikeuskirjan 17 ja 47 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa asetetaan yhteisteoksen tekijänoikeuden loukkaamista koskevan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykseksi se, että kyseisen oikeuden kaikki yhteishaltijat on kutsuttava mukaan oikeudenkäyntiin, kunhan kyseisen lainsäädännön tulkinta ja soveltaminen ei tee säädettyä menettelyä tarpeettoman monimutkaiseksi tai kalliiksi, eikä tämä edellytys saa johtaa siihen, että tällaisen kanteen nostaminen on mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa vain yhdelle tai muutamalle tekijäkumppanille. Kansallisen tuomioistuimen on joka tapauksessa taattava perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kunnioittaminen.

Oikeudenkäyntikulut

79 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY 8 artiklaa, teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY 3 artiklaa sekä tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/116/EY 1 artiklaa, luettuina yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 ja 47 artiklan kanssa,

on tulkittava siten, että

ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa asetetaan yhteisteoksen tekijänoikeuden loukkaamista koskevan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykseksi se, että kyseisen oikeuden kaikki yhteishaltijat on kutsuttava mukaan oikeudenkäyntiin, kunhan kyseisen lainsäädännön tulkinta ja soveltaminen ei tee säädettyä menettelyä tarpeettoman monimutkaiseksi tai kalliiksi, eikä tämä edellytys saa johtaa siihen, että tällaisen kanteen nostaminen on mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa vain yhdelle tai muutamalle tekijäkumppanille. Kansallisen tuomioistuimen on joka tapauksessa taattava perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kunnioittaminen.

Allekirjoitukset